

فلسفه و منطق

۱- گزینه «۳» - وجود وجه مشترک موجودات و ماهیت (چیستی) وجه اختصاصی آنها است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ترتیب صورت سؤال در گزینه رعایت نشده است.

گزینه «۲»: چیستی مترادف با ماهیت است که وجه اختصاصی موجودات و موجود بودن وجه اشتراکی موجودات است و ترتیب صورت سؤال در گزینه رعایت نشده است.

گزینه «۴»: هستی داشتن و موجود بودن الفاظ مترادف‌اند و هر دو به وجه اشتراک موجودات اشاره دارند.

(لطفی) (پایه دوازدهم - درس اول - هستی و چیستی - قدم دوم - صفحه ۲ و ۳)

۲- گزینه «۴» - وقتی می‌گوییم هستی و چیستی دو جنبه یک چیزند به این معنا نیست که آنها دو جزء از یک چیزند که با هم ترکیب یا جمع شده‌اند آن‌گونه که اکسیژن و هیدروژن دو جزء تشکیل‌دهنده آب هستند. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»، «۲» و «۳» همگی تعبیرهای درستی از بحث مغایرت مفهوم وجود با ماهیت در ذهن است.

(لطفی) (پایه دوازدهم - درس اول - هستی و چیستی - قدم سوم و چهارم - صفحه ۲، ۴ و ۵)

۳- گزینه «۲» - انسان آدم است، آدم همان انسان و بشر است و مفهومی متفاوت از انسان نیست بنابراین محمول تکرار موضوع است و فقط تفاوت لغوی با موضوع دارد نه تفاوت مفهومی. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱» و «۴»: حمل آدم بر انسان به حمل اولی ذاتی است چون مفهوم محمول تکرار مفهوم موضوع است و موضوع و محمول مفهوماً و مصداقاً یکی هستند.

گزینه «۳»: حمل مخلوق بر انسان حمل شایع صناعی است زیرا مفهوم مخلوق غیر از مفهوم انسان است و موضوع و محمول دو مفهوم متفاوت‌اند.

(لطفی) (پایه دوازدهم - درس اول - هستی و چیستی - به کار بندیم - صفحه ۲ و ۷)

۴- گزینه «۱» - قضیه کلی کلی است از آن جهت که موضوع و محمول اتحاد مفهومی دارند حمل اول ذاتی است و درست است و از آن جهت که موضوع از مصادیق محمول است یعنی خود مفهوم کلی از مصادیق کلی است به حمل شایع نیز درست است. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲» و «۳»: فقط حمل شایع صناعی است زیرا موضوع و محمول اختلاف مفهومی دارند و اتحاد مصداقی (یعنی موضوع از مصادیق محمول است) گزینه «۴»: به حمل اولی ذاتی درست است ولی به حمل شایع صناعی درست نیست زیرا مفهوم جزئی بر مصادیق متعددی قابل صدق است بنابراین کلی است یعنی در مقام مصداق، مفهوم جزئی از مصادیق کلی است.

(لطفی) (پایه دوازدهم - درس اول - هستی و چیستی - قدم چهارم و به کار بندیم - صفحه ۲، ۵ و ۷)

۵- گزینه «۲» - موجودات در ماهیت و ذات خود ممکن‌الوجود هستند و با وجود رابطه امکانی دارند اما همین رابطه امکانی به آنها اجازه می‌دهد که اگر علت وجود آنها فراهم شود آنها نیز با به اقلیم وجود بگذارند و موجود شوند. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: نسبت ماهیت با وجود امکانی است نه ضروری

گزینه «۳» و «۴»: هر ماهیتی ذاتاً ممکن‌الوجود است نه واجب‌الوجود (لطفی) (پایه دوازدهم - درس دوم - جهان ممکنات - تحلیل و تبیین - صفحه ۸ و ۱۱)

۶- گزینه «۳» - در قضیه‌ی اول، عقل انسان خود این رابطه را می‌پذیرد و نقیض آن را نمی‌پذیرد (ضروری یا وجوبی) - در قضیه دوم عقل رابطه را هم به صورت موجب و مثبت و هم به صورت سالبه و منفی می‌پذیرد (امکانی) - در قضیه سوم عقل دو قائمه بودن یعنی 180° بودن مجموع زوایای مثلث را ضروری می‌داند (ضروری یا وجوبی). بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱» و «۲»: انسان دانش‌آموز است امکانی است ولی دانش‌آموز انسان است ضروری است.

گزینه «۴»: ارتفاع و میانه مثلث یکی است امکانی است چون در برخی مثلث‌ها این‌گونه است و در برخی مثلث‌ها این‌گونه نیست.

(لطفی) (پایه دوازدهم - درس دوم - جهان ممکنات - نسبت‌های سه‌گانه در قضا یا - صفحه ۹ و ۱۰)

۷- گزینه «۴» - رابطه ماهیت (هر ماهیتی) با وجود رابطه امکانی است و منظور این است که ذات ماهیت به گونه‌ای نیست که حتماً باشد و همچنین به گونه‌ای نیست که حتماً نباشد. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: اشیا‌یی که موجودند واجب‌الوجود بالغير هستند پس وجودشان از ناحیه علت‌شان ضروری و وجوبی شده است.

گزینه «۲» و «۳»: رابطه ماهیت با وجود رابطه امکانی است نه ضروری پس هر ماهیتی ذاتاً ممکن‌الوجود است و هر چه که ممکن‌الوجود است

ماهیت است. (لطفی) (پایه دوازدهم - درس دوم - جهان ممکنات - تحلیل و تبیین - صفحه ۸ و ۱۱)

- ۸- گزینه «۱» - خداوند وجود صرف و وجود محض است و ماهیت ندارد زیرا اگر ماهیت می‌داشت به اجزاء ذاتی و ماهوی خودش وابسته می‌شد و این با بی‌نیازی مطلق و غنای ذاتی خداوند در تناقض است. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۲»، «۳» و «۴»: عباراتی درست هستند که از بحث جهان ممکنات به صورت مفهومی نتیجه‌گیری می‌شوند.
- (لطفی) (پایه دوازدهم - درس دوم - جهان ممکنات - تحلیل و تبیین و تفکر - صفحه ۸، ۱۱ و ۱۲)
- ۹- گزینه «۲»: مثلث شکل است (ضروری) مثلث شکل نیست (امتناعی) - پیراهن حسن آبی است (امکانی) پیراهن حسن آبی نیست (امکانی) - در قضیه‌ی مثلث شکل است یا مثلث سه ضلعی است حمل اولی ذاتی و در قضیه پیراهن حسن آبی است حمل شایع صناعی است.
- بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱» و «۳»: موجه و سالبه نقیض یکدیگرند و وجوب با امتناع نقیض یکدیگرند و امکان سلب ضرورت وجوب و امتناع هر دو است.
- گزینه «۴»: قسمت سوم گزینه نادرست است. (لطفی) (پایه دوازدهم - درس دوم - جهان ممکنات - به کار بندیم صفحه ۸ و ۱۲)
- ۱۰- گزینه «۴» - هیوم و ابن سینا معتقدند که حس و تجربه فقط به دنبال هم آمدن یا همراه هم آمدن برخی پدیده‌ها را درک می‌کند (درک حسی یا احساس) با این تفاوت که از نظر هیوم علت تداعی ذهن است که یک امر روانی ناشی از توالی و پشت سر هم آمدن پدیده‌ها است نه چیز دیگر ولی از نظر ابن سینا صرف به دنبال هم آمدن دو حادثه به معنای علت نیست بلکه علت اصلی عقلی است که عقل آن را درک می‌کند نه حس و تجربه. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱» و «۲»: نظر تجربه‌گرایان در مورد چگونگی درک علت در ذهن است.
- گزینه «۳»: نظر هیوم در مورد کیفیت و چگونگی درک علت در ذهن است.
- (لطفی) (پایه دوازدهم - درس سوم - جهان علی و معلولی - منشأ پیدایش درک رابطه علت - صفحه ۱۳ و ۱۵ تا ۱۸)
- ۱۱- گزینه «۴» - رابطه علت رابطه‌ای وجودی است یعنی وجود یکی (معلول) ضرورتاً وابسته به وجود دیگری (علت) است و علت در اصطلاح فلسفی علت حقیقی است که با وجود آن وجود معلول ضروری و حتمی است. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱» و «۲»: هیچ چیزی نمی‌تواند خودش علت خودش باشد و این سخن به معنای اتفاق است که باعلیت در تناقض است.
- گزینه «۳»: رابطه علت رابطه‌ای وجودی است یعنی در خود وجود است نه فرع بر وجود مثل رابطه آموزش و دوستی که فرع بر وجود و پس از وجود است نیست بلکه رابطه در اصل وجود داشتن است و وجود معلول پس از علت نیست بلکه هم‌زمان با وجود علت است و تقدم علت بر معلول تقدم ذاتی است نه زمانی. (لطفی) (پایه دوازدهم - درس سوم - جهان علی و معلولی - رابطه علت) (صفحه ۱۳ و ۱۴)
- ۱۲- گزینه «۳» - از نظر دکارت اصل علت بدون دخالت تجربه به دست می‌آید و جزو مفاهیم اولیه‌ای است که انسان آن را به‌طور فطری درک می‌کند ولی از نظر ابن سینا اگرچه درک رابطه علت از طریق تجربه امکان‌پذیر نیست ولی حس و تجربه به دنبال هم آمدن برخی پدیده‌ها (توالی) را درمی‌یابد ولی علت را عقل درک می‌کند. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱»: از نظر دکارت درک علت تجربی نیست بلکه فطری است.
- گزینه «۲»: از نظر ابن سینا درک علت تجربی نیست بلکه عقلی است.
- گزینه «۴»: از نظر ابن سینا تجربه از این نظر که به دنبال هم آمدن دو حادثه را درک می‌کند (توالی) در درک علت مؤثر است ولی صرفاً به دنبال هم آمدن دو حادثه به معنای علت نیست. (لطفی) (پایه دوازدهم - درس سوم - جهان علی و معلولی - منشأ پذیرش درک رابطه علت - صفحه ۱۳، ۱۴ تا ۱۸)
- ۱۳- گزینه «۱» - نتایج و لوازم: (۱) اصل علت ← ارتباط و پیوستگی میان هر شیء و منشأ آن
- (۲) اصل وجوب بخشی علت به معلول ← تخلف‌ناپذیری و حتمیت در نظام هستی
- (۳) اصل سنخیت علت و معلول ← نظم و قانونمندی‌های معین میان دسته‌های مختلف پدیده‌ها بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۲»: علت ویژه، ارتباط خاص و معین - علت متناسب همگی این تعابیر اشاره به اصل سنخیت میان علت و معلول دارند نه اصل علت.
- گزینه «۳» و «۴»: تخلف‌ناپذیری و حتمیت در نظام هستی نتیجه اصل ضرورت و وجوب بخشی علت به معلول است.
- (لطفی) (پایه دوازدهم - درس چهارم - کدام تصویر از جهان؟ - نتایج بحث علت - صفحه ۲۱ و ۲۳)
- ۱۴- گزینه «۲» - هر سه نظریه آمده در کتاب برای اتفاق، به معنای نفی علت غایی است (معنای سوم اتفاق) نه نفی ارتباط پدیده‌ها و پیوستگی میان آن‌ها (معنای اول اتفاق) بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱»: قسمت اول گزینه نادرست است.
- گزینه «۳»: قسمت دوم گزینه نادرست است.
- گزینه «۴»: هر دو قسمت گزینه نادرست است. (لطفی) (پایه دوازدهم - درس چهارم - کدام تصویر از جهان؟ - معانی اتفاق - صفحه ۲۱، ۲۴ و ۲۵)

- ۱۵- گزینه «۲» - معنای عمومی شانس یا اتفاق به این معنا است که فرض کنیم حوادث خودبه‌خود و بدون دخالت هیچ عاملی از عوامل و خارج از قانون علیت رخ می‌دهند یعنی عاملی خارج از قانون علیت بر روند امور تأثیر می‌گذارد. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱»: به اتفاق در معنای دوم یعنی نفی سنخیت علت و معلول مربوط می‌شود.
- گزینه «۳»: به اتفاق در معنای اول یعنی نفی وجوب علی و معلولی مربوط می‌شود.
- گزینه «۴»: به اتفاق در معنای سوم یعنی نفی هدف‌مندی جهان و حرکات و تحولات آن مربوط می‌شود.
- (لطفی) (پایه دوازدهم - درس چهارم - کدام تصویر از جهان؟ - تست کنکور ۹۹ - صفحه ۲۱ تا ۲۴)
- ۱۶- گزینه «۳» - افلاطون نخستین کسی بود که در فضای شرک‌آلود یونان باستان تصمیم گرفت با دقت فلسفی و استدلالی درباره خدا صحبت کند و به تدریج پندارها را اصلاح نماید به همین خاطر تیلور می‌گوید: «افلاطون ابداع‌کننده خدانشناسی فلسفی است» بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱»، «۲» و «۴»: تعبیرهای کتاب درسی در مورد خدانشناسی فلسفی در دوره باستان است.
- (لطفی) (پایه دوازدهم - درس پنجم - خدا در فلسفه (۱) - مقدمه و خدا در دوره یونان باستان - صفحه ۳۰ تا ۳۵)
- ۱۷- گزینه «۴» - دکارت فیلسوف عقل‌گرای قرن هفدهم از طریق استدلال مبتنی بر تصور حقیقت نامتناهی وجود خدا را اثبات می‌کند.
- بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱»: کانت وجود خدا را از طریق اخلاق و وظایف اخلاقی اثبات می‌کند.
- گزینه «۲»: به اعتقاد ویلیام جیمز عمده دلایل وجود خدا در تجربه‌های شخصی درونی افراد نهفته است یعنی اعتقاد به خدا مبتنی بر تجربه‌های شخصی انسان‌ها است نه روش حسی تجربی.
- گزینه «۳»: از نظر دیوید هیوم استدلال‌های عقلی صرف و حس و تجربه هیچ‌کدام در بحث از خدا کاربرد ندارند.
- (لطفی) (پایه دوازدهم - درس پنجم - خدا در فلسفه (۱) - کنکور سراسری ۹۹ - دوره جدید اروپا - صفحه ۳۰، ۳۵ تا ۳۹)
- ۱۸- گزینه «۳» - فیلسوف کسی نیست که عقیده‌ای نداشته باشد بلکه کسی است که براساس قواعد فلسفی عقیده‌ای را بپذیرد و با قواعد فلسفی از عقیده خود دفاع کند. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱»، «۲» و «۴»: عباراتی نادرست در مورد فیلسوف و نحوه برخورد او با دین و باورهای دینی است.
- (لطفی) (پایه دوازدهم - درس ششم - خدا در فلسفه (۲) - مقدمه - صفحه ۴۱)
- ۱۹- گزینه «۱» - برهان فارابی در اثبات وجود خدا: مقدمه‌ی اول: اشیاء جهان وجودشان از خودشان نیست و معلول چیزهای دیگرند. مقدمه دوم: هر چیزی که وجودش از خودش نباشد علتی مقدم بر خود دارد که به او وجود می‌دهد یعنی وجود معلول مشروط به وجود علت است. مقدمه سوم: اگر هر علتی تا بی‌نهایت معلول علت بالاتر از خودش باشد تسلسل علل نامتناهی پیش می‌آید. مقدمه چهارم: تسلسل علل نامتناهی محال است زیرا لازمه آن این است باید بی‌نهایت موجود پدید آید که عقلاً ممکن نیست. نتیجه: پس در سلسله علت‌ها و معلول‌ها، علتی وجود دارد که وجودش وابسته و معلول دیگری نیست و وجود برایش ضروری است یعنی خودش واجب‌الوجود و علت‌العلل موجودات دیگر است. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۲»: وجود علت مشروط به وجود معلول نیست بلکه برعکس وجود معلول مشروط بر وجود علت است یعنی تا علت نباشد معلول نیست نه برعکس.
- گزینه «۳»: مقدمه‌ی اول استدلال فارابی برای اثبات وجود خدا است.
- گزینه «۴»: نتیجه استدلال فارابی و اثبات واجب‌الوجود و علت‌العلل است.
- (لطفی) (پایه دوازدهم - درس ششم - خدا در فلسفه (۲) - استدلال فارابی - صفحه ۴۱، ۴۲ و ۴۳)
- ۲۰- گزینه «۴» - ملاصدرا یا صدرالمتألهین شیرازی براساس مبانی فلسفی خود بیان کرد که به جای نگاه به ماهیت اشیاء (ممکن‌الوجود بودن اشیاء) از همان ابتدا به خود وجود و واقعیت نگاه می‌کنیم (وابستگی وجودهای نیازمند و وابسته به وجود بی‌نیاز و غیروابسته). ملاصدرا وابسته بودن و نیازمندی موجودات به خداوند را امکان فقری یا فقر وجودی نامید. بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه «۱» و «۲»: توجه به ماهیت ممکن‌الوجود اشیاء به نگاه فلسفی ابن‌سینا به جهان و استدلال وجوب و امکان ابن‌سینا مربوط می‌شود.
- گزینه «۳»: وجودهای بی‌نیاز غلط است زیرا خداوند یکی است و غنی بالذات است یعنی وجودش بی‌نیاز و غیروابسته است.
- (لطفی) (پایه دوازدهم - درس ششم - خدا در فلسفه (۲) - بیان ملاصدرا - صفحه ۴۱ و ۴۶)